

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-259-6172

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับประจำวันที 17 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2565 หน้า 6 มูลค่าข่าว 120,276.-

ในอดีตเราสู้กับโรคระบาดอย่างไร ไม่ตายกันหมดเมือง

รู้ไปโม้ด
โดย...น้าชาติ ประชาชื่น
www.khaosod.co.th/rupaimode

ตอบ นูติ
คำตอบนำมาจากบรรยายของ
ผศ.ดร.ชาติชาย

โรคระบาด: วิธีจัดการในอดีต
มูกสง อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เจ้าของหนังสือ “จากปีศาจสู่เชื้อโรค ประวัติศาสตร์การแพทย์กับโรคระบาดในสังคมไทย” ผู้ปลูกป็นวิชาประวัติศาสตร์การแพทย์ ในระดับปริญญาตรี ว่า วิธีการจัดการโรคระบาดในสมัยโบราณง่ายมาก คือ 1.ย้ายเมืองหนี 2.ทำพิธีปลอบขวัญ ก็จบ แต่มันไม่ง่ายขนาดนั้น เราต้องขยายความบริบททางสังคมความเชื่อ ว่าทำไมต้องใช้วิธีการนี้

คำว่า “โรคห่า” ในสังคมไทยสมัยโบราณ มีปรากฏในกัมภีร์ว่าเป็น “อหิวาตกโรค” คือโรคที่เกิดจากพิษงู และไปตามลมอหิ แปลว่า วาต แปลว่า ลม

“ญาติถามพี่ที่ตายว่าตายเพราะอะไร เหมือนสัมภพชาดก พี่ก็บอกว่ามีโรคระบาดแบบนี้ มีพญางูพันพินมา คนต้องพินตายทั้งเมือง นี่ก็กล่าวหา หา ความหมายที่ 2 คือมีการก่อตั้ง กองทัพผี ออกไปเอาชีวิตคน พี่ทำงานตอนกลางคืน กลางคืนเลยต้องมีเครื่องมือหลอกผี ผลว ขุนพล ลูกสกด ลูกประคำ ผ้าประเจียด พวกนี้คือเครื่องมือในการหลอกผีของคนสมัยโบราณ อย่างมาเอาไป ห้ามเข้าบ้านฉัน แม้แต่ดื่มขากินผีต้องลงไปไม่ได้ มีเหลวปักไว้เพื่อกันผี เป็นเครื่องมือต่อสู้กับผีทั้งนั้น เรามีความเชื่อเรื่องนี้ว่ากองทัพผีจะมา”

ผศ.ดร.ชาติชาย ยังเล่าถึงสิ่งที่ “หมอสมิธ” ดร.มัลลกอัลม อาเธอร์ สมิธ รายงานไว้ในหนังสือ สมามสมัย ว่า ในตอนที่อหิวาต์ระบาด ปี 2424 เราจะเห็นว่ามึเหรียญที่มอบให้กับคนที่เปิดบ้านแจก ยาวิสามัญใหญ่ ในช่วงที่ระบาด รัชกาลที่ 5 โปรดให้ทำเหรียญมอบให้กับคนที่ให้ความร่วมมือ นี่ก็จุดเปลี่ยนสำคัญที่รัฐไทยปรับเปลี่ยนจากการใช้วิธีไล่ผี ย้ายเมืองหนี มาใช้วิธีการรักษาพยาบาลสมัยใหม่แบบตะวันตก โดยการแจกยารักษาผู้ป่วย ให้ภูมิคุ้มกัน คนป่วยแยกไปรักษา หรือต้องทำอะไรบ้างเป็นโรงพยาบาลเอกเทศ ก่อนมี ร.พ.ศิริราช ในเวลาต่อมา

ห้าแรก คือ ฝัดาช ห่าที่ 2 คือ อหิวาตกโรค เพิ่งมาในสมัยรัชกาลที่ 2 เท่านั้นเอง มากับยุคล่าอาณานิคม และห่าที่ 3 หลักฐานคือมาสมัย ร.5 ที่เราพยายามสกัดกั้นเต็มที่ แต่ก็มีข้อถกเถียงว่า ห่าดันกรุงศรีอยุธยา อาจจะเป็นกาฬโรคได้หรือไม่ได้หรือไม่หรือไม่ก็เป็นทรพิษ ไม่มีทางเป็นอหิวาต์เด็ดขาด

“ตำราวิทยาศาสตร์การแพทย์โบราณ เกิดจากผีไปหุงว่นยาให้กลิ้งไป คนสุดหยาใจเข้าไปก็เป็นโรคระบาด ซึ่งในความเชื่อฝรั่งคือ กลิ่น หรือสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะกลิ่นเหม็นทำให้เกิดโรคเรียกว่าทฤษฎีไอพิช (Miasmatic Theory) ซึ่งยุโรปสมัยกลางเป็นเมืองที่เหม็นมาก ตรงถนนกลางร่องของรถม้าเป็นทั้งอุจจาระ-ปัสสาวะ เป็นเมืองที่เหม็นมากก่อให้เกิดโรค แต่ทฤษฎีไอพิชมีมาตั้งแต่สมัยโรมันแล้ว หมอบรัดเลย์นำทฤษฎีนี้เข้ามา มีการเอาความรู้ตะวันตกเข้ามาใส่ในกัมภีร์ เป็นลักษณะการเลือกความรู้” ผศ.ดร.ชาติชายกล่าว

nachart@yahoo.com